

Havaintoja Luxemburgin koulutusjärjestelmästä ja ohjauksesta / Terhi Petäjä ja Linda Björkgård 16.5.2016

Saimme kunnian vierailla Academia 2016 -hankkeen puitteissa viikon ajan Luxemburgissa huhtikuussa 2016. Psykologi Jean-Jacques Ruppert Luxemburgin opetusministeriöstä isännöi vierailuamme koko viikon. Meitä oli pieni kuuden hengen ryhmä Virosta, Latviasta, Saksasta, Ranskasta ja me kaksi Suomesta. Tavoitteemme viikon aikana oli oppia lisää nuorten syrjäytymisen ehkäisystä ja jakaa aiheesta hyviä eurooppalaisia käytäntöjä.

Luxemburgin koulutusjärjestelmästä

Luxemburgin perusopetus jakautuu neljään kiertoon (Cycle) ja se alkaa neljävuotiaana esikoululla, jota ennen lapsi voi jo mennä vapaaehtoiseen varhaiskasvatukseen jo kolmevuotiaana. Kuusivuotiaana alkaa varsinainen koulu ja 12-vuotiaana oppilas aloittaa kolmivuotisen alemman toisen asteen, jolloin hänen tulee valita joko yleinen tai tekninen linja. Tämän jälkeen jatketaan ylempään toisen asteen koulutukseen joko ammatilliseen tai yleissivistävään akateemiseen uraan tähtäävään koulutukseen. (The official portal of grand Duchy of Luxemburg 2016.)

Ammatillinen koulutus toteutetaan suurelta osin työpaikoilla eli oppilaiden tulee hakea työpaikka, joka sitoutuu kouluttamaan heidät ammattiin. He saavat koulutuksen ajalta myös palkkaa, joka aluksi on noin 1000 euroa kuukaudessa. Yhtenä järjestelmän vahvuutena koetaan, että se mahdollistaa nuoren itsenäistymisen myös taloudellisesti. Koulumenestys vaikuttaa siihen kuinka hyvän työpaikan opiskelijan on mahdollista saada. Ammatillinen koulutus kestää keskimäärin kolme vuotta, jonka jälkeen saa todistuksen, joita on neljän tasoisia (CCP, DAP, DT ja EST). Opiskelijoista 23,5% saa korkeimman ammatillisen todistuksen (EST), jolla on mahdollisuus jatkaa yliopisto-opintoihin. Seuraavan tasoista todistuksista (DT) saa 15,4% opiskelijoista ja 18,6% saa toiseksi alimman tasoisen todistuksen (DAP). Näilläkin on mahdollista hakeutua kolmannen asteen opintoihin. Alimman todistuksen (CCP) saa 3,9% ikäluokasta. Tämän suorittaneilla on alhainen osaaminen, vaikeuksia työllistyä, eikä CCP myöskään oikeuta hakeutumista jatko-opintoihin. (Vue generale du systeme educatif luxembourgeois 2016.)

Ylin toisen asteen todistus on ES, joka vastaa suomalaisen lukion todistusta ja sillä on mahdollista jatkaa yliopistoon. Sen suorittaa 38,6% ikäluokasta. Luxemburgissa on vain yksi yliopisto ja suurin osa opiskelijoista meneekin ulkomaille opiskelemaan. Myös Luxemburgin yliopistossa opiskelevien ovat velvoitettuja opiskelemaan yhden lukukauden ulkomaisessa yliopistossa, joten opiskelijoiden liikkuvuus on suurta.

Korkeakouluopiskelijoille tietoa koulutusvaihtoehdoista ja koulutuksen rahoittamisesta tarjoaa valtiollinen virasto CEDIES (Centre de documentation et d'Information sur l'Enseignement Supérieur). Kuten meillä Suomessa, myös Luxemburgissa opintojen rahoitus perustuu sekä tukiin, joita ei tarvitse maksaa takaisin, että lainaosuuteen, jota maksetaan takaisin kun siirtyy työelämään.

Kielitaito koulutuksen perustana

Luxemburgin koulutuksen tilastoissa eritellään tarkasti lukumäärät luxemburgilaisiin ja ulkomaalaistaustaisiin. Luxemburgin reilun puolen miljoonan asukasmäärästä lähes puolet on ulkomaalaisia. Suurin ulkomaalaisten ryhmän muodostavat muista euroopan maista tulleet, eniten Portugalista, Ranskasta ja Italiasta tulleista maahanmuuttajista. (Statistics portal, Grand Duchy of Luxembourg 2016.) Koulua käydään luxemburgin kielellä, jota kaikkien tulee osata. Sen lisäksi kouluissa opiskellaan ranskaa, saksaa ja englantia. Menestystä saavuttaakseen opiskelussa ja työelämässä tulisi hallita vähintään kolme kieltä. Suurin este koulumenestykseen ja uran luomiseen onkin kielitaidon puute. Kielten opiskelua on noin puolet opetussuunnitelmasta ja tietyt aineet opiskellaan ranskan tai saksan kielellä. Maassa pyritään siihen, että jo lapset varhaiskasvatuksessa oppisivat luxemburgin kielen, vaikkakin äidinkieli olisi jokin muu. Vertailun vuoksi mainittakoon että Suomessa niinkään peruskouluun kuuluu pakollisena kahden muun kielen opiskelu oman äidinkielen lisäksi. Alkamisajankohta Suomessa vieraan kielen oppimiseen on kuitenkin tavallisin kolmannella luokalla, pois lukien kielikylpyopetus. (Opetushallitus 2011, s. 8.)

Ohjauspalvelut nuorille

Kuten Suomessa, myös Luxemburgissa koetaan huolta nuorista, jotka päättävät koulupolkunsa ilman tutkintoon johtavaa koulutusta. Maamme ovat hyvinkin vertailukelpoisia tässä, koska ne 18-24 vuotiaat nuoret, jotka päättävät koulunsa aikaisin ISCED -luokituksen mukaan tasolle 0-2 on Suomessa 9,2% väestöstä ja Luxemburgissa 9,3% väestöstä. Mainittakoon että Euroopan keskiarvo on tässä 11 %, joten tukea löytyy myös tilastoista siitä, että olemme hyvin koulutettu kansa. Sen sijaan eroja löytyy ns. NEET -nuorten määrässä 15-24 -vuotiaiden ikäryhmässä. Näitä nuoria, jotka eivät ole opiskelemassa tai työelämässä, on Luxemburgissa 6,2% ja Suomessa 10,6% ikäryhmästä. Tätä eroa selittää kuitenkin myös se, että Suomessa työttömyysaste on selvästi Luxemburgia korkeampi (Eurostat 2015).

Luxemburgissa näitä nuoria varten on olemassa nuorten ohjauspalvelu "Action locale pour jeunes" kymmenessä eri paikassa Luxemburgissa. Palvelut ovat yleensä sijoittuneet sosiaalitoimen yhteyteen paikkakunnille, joissa on paljon alisuoriutuvia oppilaita. Muutamia vuosia on myös Luxemburgissa, kuten myös Suomessa, kehitetty monialaisia saman katon alla toimivia palvelumalleja nuorille. Tästä voi hyvinkin nähdä paljon yhtäläisyyttä Ohjaamo -toimintamalliin, mitä Suomessa monella paikkakunnalla on kehitteillä (Työ- ja elinkeinoministeriö 2016). Painopistettä tuntuukin nyt olevan henkilökohtaisessa ohjauksessa ja myös sähköisissä palveluissa pyritään kehittämään yhä yksilöllisempiä palvelumalleja, joissa nykyistä paremmin työnantajat ja työtä hakevat kohtaisivat (Valtioneuvosto 2016).

Vierailumme aikana saimme myös esimerkkejä siitä, miten ammatinvalinnassa käytetään usein ohjauksen apuna itsearvioinnin menetelmiä ja kuvia. Eri toimenpitein pyritään jo pienille lapsille vahvistamaan käsitystä siitä, mitä heistä voisi tulla isona. Opintovierailun osallistujat Baltian maista kertoivat aktiivisesti käyttävänsä uraohjauksen työkaluna urakompassia (career compass). Sitä käytetään sekä yksilö- että ryhmäohjauksessa jo peruskouluikäisten lasten kanssa. Urakompassi on yksi Euroguidance -verkoston työkalu uraohjaajille ja se kannustaa nuorta itsetutkiskeluun oman tulevaisuutensa suhteen viidestä urakompetenssin osa-alueesta: urahallinta, verkostoituminen, työn tutkiskelu, pohdinta vaikuttimista ja voimavaroista. Jokaiselle osa-alueelle on omat kysymyksensä ja lopputuloksena on oppimistilanne, jossa nuoren käsitys itsestään työelämässä vahvistuu. (Euroguidance 2011.)

Meille esiteltiin myös SMK -seulontamenetelmä, jonka avulla voi seuloa ne opiskelijat, joilla on korkea riski keskeyttää ammatillista koulutusta. Menetelmä perustuu kolmeen päätekijään: sosiaaliset taidot, henkilökohtaiset taidot ja metodologiset taidot, kuten analyyttiset taidot, päämäärätietoinen toiminta ja työskentelytavat. Näitä arvioidaan verkossa tehtävän itsearvioinnin lomakkeella ja tulokset ovat sitten verrattavissa kyselyn vastanneen opiskelijan ammattialaan keskimääräisiin tuloksiin. Seulonta toimii tukena opiskelijan henkilökohtaisessa ohjauksessa varhaisessa vaiheessa, eli ennen kuin keskeyttämistä on tapahtunut. Menetelmä on vasta kehitteillä ja testattu muutamissa maissa, mutta saksankieliset sivut seulontaan on jo olemassa: <http://www.kompetenzscreening.de/index.html>.

Yhteenvedona vierailustamme voimme todeta että löytyy paljon yhtäläisyyksiä ohjauksen saralta ja että näistä asioista on hyödyllistä käydä oman maan rajoja ylittävää keskustelua. Haasteet nuorten ohjauksessa ovat samankaltaisia ympäri Euroopan vaikkakin toimintaympäristössä on eroja. Käsinkosketeltava havainto oli maan hyvä taloudellinen tilanne Suomeen verrattuna, joka mahdollisti hienot puitteet eri toiminnoille. Keskustelussa muiden maiden edustajien kanssa kuitenkin huokui se, että ihmislähtöisyys on ohjauksessa työn perusta, riippumatta toiminnan fyysisistä puitteista. Lisäksi oli havaittavissa maiden välistä yhtäläisyyttä siinä, että

nuorten arvomaailma eroaa aikaisemmasta sukupolvesta ja myös odotukset työelämästä ovat erilaisia. Tulevaisuuden työelämän ennustettavuus on huonoa ja senkin takia laadukkaan ohjauksen rooli kasvaa tulevaisuudessa; ohjaus tarjoaa parhaimmillaan keinot löytää vahvuudet itsestään riippumatta olosuhteiden vaihtelusta.

Lähteet:

Euroguidance 2011: Career compass. A toolkit for career professionals. <http://euroguidance.eu/wp-content/uploads/2015/03/Career-Compass-Toolkit.pdf>

Eurostat 2015. <http://ec.europa.eu/eurostat>, viitattu 12.5.2016

Opetushallitus 2011:3: Kielten tarjonta ja kielivalintojen perusteet perusopetuksessa.

http://www.oph.fi/download/138072_Kielten_tarjonta_ja_kielivalintojen_perusteet_perusopetuksessa.pdf

Statistics portal, Grand Duchy of Luxembourg 2016: <http://www.statistiques.public.lu/stat/>, viitattu 13.5.2016

The official portal of the Grand Duchy of Luxembourg 2016.

<http://www.luxembourg.public.lu/en/etudier/systeme-educatif-luxembourgeois/systeme-educatif-detail/index.html>, viitattu 13.5.2016.

Työ- ja elinkeinoministeriö 2016: https://www.tem.fi/tyo/tiedotteet_ty?89506_m=119834, viitattu 13.5.2016

Valtioneuvosto 2016, <http://valtioneuvosto.fi/hallitusohjelman-toteutus/tyollisyys/karkihanke4>, viitattu 13.5.2016

Vue generale du systeme educatif luxembourgeois, 2016. Jean-Jaques Ruppertin luentomateriaali 25.4.2016.